

Svjetsko brodograđevno tržište – rujan 2018.

Općenito

U prvih 9 mjeseci 2018. godine stanje na tržištu je i nadalje stabilno, ali relativno niže razine aktivnosti u odnosu na 2017. godinu. Tako je ugovaranje brodovlja u prvih 9 mjeseci 2018. godine u padu od oko 9 % u odnosu na isti period 2017. Ovakav trend je očekivan, obzirom na aktualna svjetska kretanja (u prometu roba i usluga), a ukoliko se u ostatku godine nastave slični trendovi, razina cijena novogradnji će ostati na sadašnjim razinama, uz mogućnost blažih uzlaznih promjena. Također, ovakvi trendovi se odražavaju i na sadašnje razine vozarina, pa se u tom smislu ne očekuju značajnije promjene. Od važnijih informacija najvažnijih brodograđevnih čimbenika na svjetskom brodograđevnom tržištu, navodimo sljedeće:

1. EUROPA

Finska tehnološka grupacija Wärtsilä, potpisala je sporazum o suradnji sa najvažnijim tržišnim akterima, na razvoju novog projekta kontejnerskog broda, koji bi bio „eco friendly“ brod, u skladu sa najnovijim ekološkim standardima, kao i budućim propisima koji će tek stupiti na snagu od 2020. godine.

Danska broderska tvrtka DFDS, investirati će 300 milijuna DKK (oko 47 milijuna USD) u 12 brodova za ugradnju „scrubber“-a. Brodovi na kojima će biti instalirani ovi uređaji za obradu ispušnih plinova plove na rutama u Mediteranu, između Turske, Italije, Grčke i Francuske.

Danski brodar Maersk, instalirati će također na nekoliko svojih brodova „scrubber“-e, iako je glavina napora usmjerena na „čišće“ gorivo, kako bi se još u fazi rafiniranja goriva postigao manji udjel sumpora. Svi ovi napori usmjereni su ka zadovoljavanju strožijih propisa o emisiji ispušnih plinova, koji stupaju na snagu od 1.1.2020.

Hrvatska je spremna pomoći brodogradnji, no na bazi dugoročno održivih rješenja. Hrvatski premijer Andrej Plenković, izjavio je da Vlada RH ima političku volju pomoći brodogradilištu Uljanik.

Cipar se nalazi u završnoj fazi izrade međunarodnog tendera za plutajući LNG terminal (FSRU). Projekt, radnog naziva „CyprusGas2EU“ ima potporu iz EU fondova u iznosu od 101 milijun EUR.

Njemačka kompanija Thyssenkrupp, izdvojiti će brodograđevni dio iz sastava svoje industrijske grupacije, s namjerom da taj dio u konačnici prda zainteresiranim investitorima. Prema neslužbenim informacijama, za sada su zainteresirana dva investitora, jedan iz Njemačke, a drugi iz Francuske.

Prema riječima EK, državne potpore azijskih zemalja, ozbiljno ugrožavaju EU brodograđevnu i brodersku industriju. To se ponajprije oslikava u prekapacitiranosti svjetske brodograđevne proizvodnje. Europska Unija će u tom smislu učiniti potrebne korake kako bi zaštitila svoju brodograđevnu i pomorsku industriju, a u cilju zaštite od neloyalne tržišne konkurencije i to najprije iz Kine i J.Koreje. Takav stav EU može se iščitati iz nedavnog javnog istupa europske povjerenice za trgovinu (DG Trade) gđe. Cecilie Malmström.

S posljednjim ugovorima za putničke i vojne brodove, ugovorenim u srpnju 2018. (ugovoreno 10 brodova), Knjiga narudžbi talijanske grupacije Fincantieri, narasla je na rekordnih 109 brodova, ukupne vrijednosti 37 milijardi USD (32 milijarde EUR).

2. JUŽNA KOREJA

Južnokorejsko brodogradilište STX Offshore & Shipbuilding Co. (STX), koje se trenutno nalazi u financijskim teškoćama, u posljednji tren uspjelo je sačuvati ugovorene poslove, ishođenjem bankovnih garancija od strane državne banke Korea Development Bank (KDB). Iz kompanije STX, tako je objavljeno da im je KDB izdao avansne garancije za 2 ugovorena broda za grčkog brodovlasnika (2 × 50.000 tdw tankera).

Južnokorejski predsjednik Moon Jae-In posjetio je brodogradilište Daewoo Shipbuilding & Offshore Shipbuilding (DSME), te prigodom posjete izjavao kako će država učiniti sve što je potrebno da J.Koreja ponovo postane svjetski lider u brodograđevnoj industriji (trenutno je Kina vodeća svjetska brodograđevna velesila). U tom smislu, najavio je investiranje znatnih financijskih sredstava u razvoj autonomnih brodova (brodovi bez posade), kao i razvoj novih tzv. „pametnih

brodogradilišta“. Također, investirat će se u poticanje inovativnih rješenja, kako bi se na domaćem tržištu stvorila dodatna potražnja. Južnokorejska Vlada će u drugoj polovici 2018. naručiti plovila u domaćim brodogradilištima u vrijednosti 1,5 bilijuna KRW (oko 1,34 milijarde USD), dok će u 2019. investirati 95,2 milijarde KRW (oko 90 milijuna USD) u povećanje konkurentnosti malih i srednje velikih brodogradilišta, kao i proizvođača brodske opreme.

Južnokorejsko ministarstvo trgovine, industrije i energije (MOTIE), objavilo je da će do 2025. godine izgraditi 100 brodova na LNG pogon u južnokorejskim brodogradilištima, kao i da će u tom periodu izgraditi 5 velikih infrastrukturnih objekata (spremišta za LNG gorivo). Povod ovakvim najavama leži u činjenici da će od 2020. biti znatno pooštreni propisi za zaštitu zagađenja okoline, što će po njihovom mišljenju stvoriti dodatnu potražnju na tržištu, za ovakvim brodovima, kao i prilagođenom broskom opremom takvih brodova.

Južnokorejsko brodogradilište Samsung Heavy Industries (SHI) potpisalo je ugovor za gradnju 1 LNG tankera veličine 174.000 m³, za neimenovanog azijskog operatora. Brod je ugovoren po cijeni od 179,8 milijuna USD.

3. JAPAN

Knjiga narudžbi izvoznih poslova japanskih brodogradilišta krajem kolovoza 2018. se udvostručila u odnosu na isti period u 2017. godini. Ovakav uzlazni trend je prema procjenama uzrokovan ponajprije sve strožim zahtjevima za zaštitu čovjekove okoline, a koji propisi će stupiti na snagu od 1.1.2020.

Udruga japanskih brodograditelja (SAJ) smanjila je svoje prognoze potražnje za čelikom u preiodu 2018.-2019. i to ponajprije zbog očekivane smanjene potražnje za novougovorenim brodovima. Prema aktualnim podacima, japanska brodogradilišta u ovom trenutku imaju potrebu za oko 3,11 milijuna tona čelika za gradnju brodova (u 2018./2019.), što je za oko 3 % manje na godišnjoj razini, odnosno za oko 6,8 % manje u odnosu na prognoze iz travnja ove godine.

4. KINA

Talijanska grupacija Fincantieri i kineska brodograđevna korporacija China State Shipbuilding Corporation (CSSC) potpisale su „Memorandum o razumijevanju“ (MOU), kojim su definirani pravci buduće suradnje ovih dviju korporacija, poglavito u području gradnje trgovačkih brodova, kao i putničkih brodova. Iz ovakvog poteza kineske strane, iščitava se namjera postupnog ulaska Kine na tržište putničkih brodova, na kojem tržištu je Europa u ovom trenutku dominantna u svijetu (95 % Knjige narudžbi putničkih brodova, drže europska brodogradilišta).

Kineska brodogradilišta Jiangnan Shipyard Group i Hudong-Zhonghua Shipbuilding Group, započela su gradnju dva, trenutno najveća kontejnerska broda na svijetu. Svaki brod imat će kapacitet 23,000 TEU kontejnera. Kao primjer koliki je to kapacitet kontejnera, ova dva broda s tolikim brojem kontejnera mogli bi prevesti više od 1 milijardu Apple iPhone X mobilnih telefona. Oba ova brodogradilišta su članice China State Shipbuilding Corp. (CSSC), velike državne brodograđevne korporacije.

Prema vijestima iz kineskih državnih institucija, uz kineske nuklearne nosače aviona, čija će gradnja ubrzo početi, započeti će i gradnja opskrbnih brodova na nuklearni pogon.

Following announcements at the SMM marine equipment trade fair in Hamburg, the Clarksons Research global count for Scrubber uptake has moved to 1,262 vessels to stand at 3.9% of the fleet by tonnage capacity (installed plus ordered retrofit) and 27.3% of the orderbook by tonnage capacity. The equivalent numbers for LNG fuel capable adoption to date are 2.5% of the world fleet and 13.7% of the world orderbook. Regular analysis on the market impact of environmental regulations, weekly summary statistics on adoption and daily updates on equipment on a ship by ship basis are available on World Fleet Register. Other highlights include:

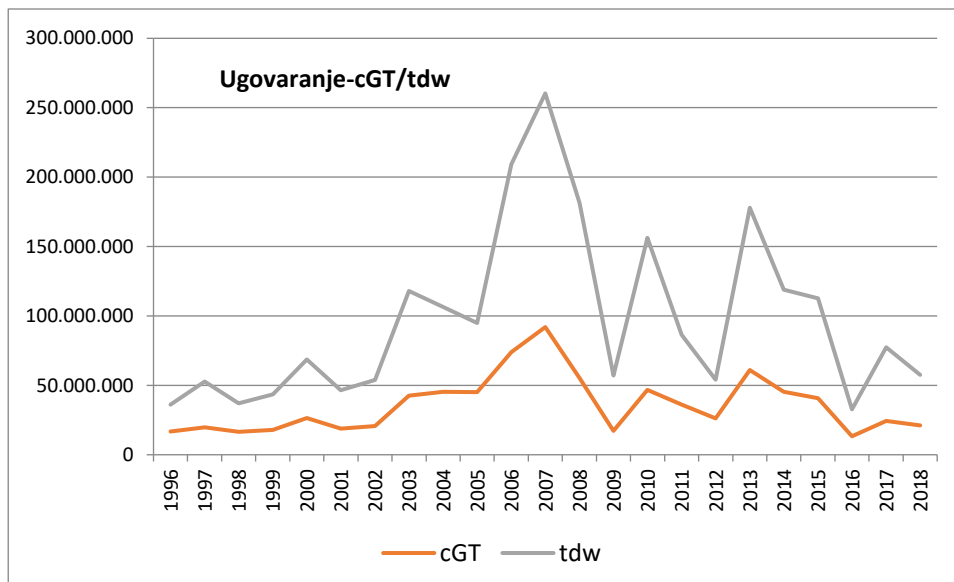
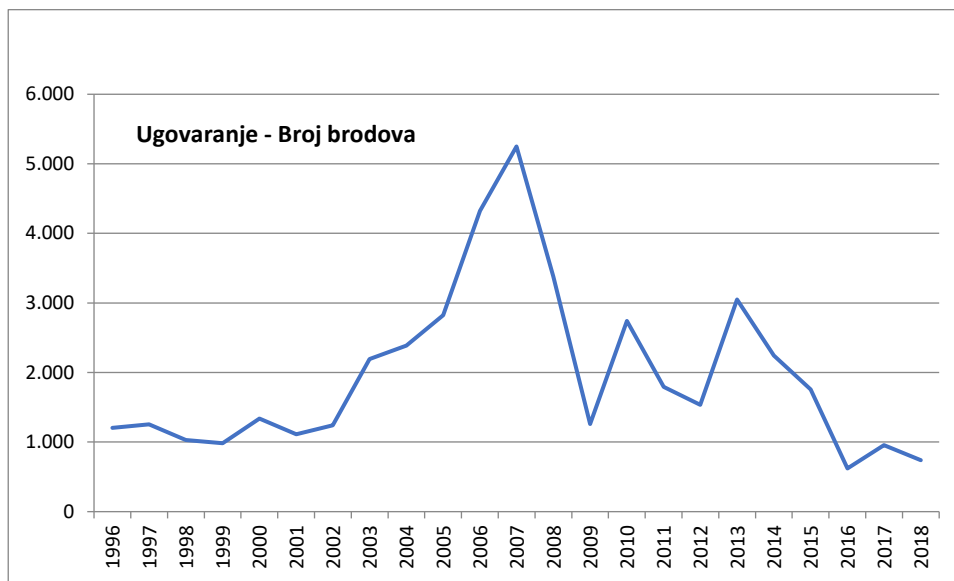
- Scrubber list continuing to grow, reaching 1,262 vessels with further additions still pending
- Large cruise ships the largest uptake by sector within the fleet (70%)
- Ro-Ro Freight the largest uptake by sector within the orderbook (73%)
- 59% of the VLCC orderbook now has a confirmed scrubber ordered
- Full details of the Scrubbers across the world fleet by manufacturer and type also available
- Details of alternative fuel adoption and other technology such as Ballast Water available on World Fleet Register

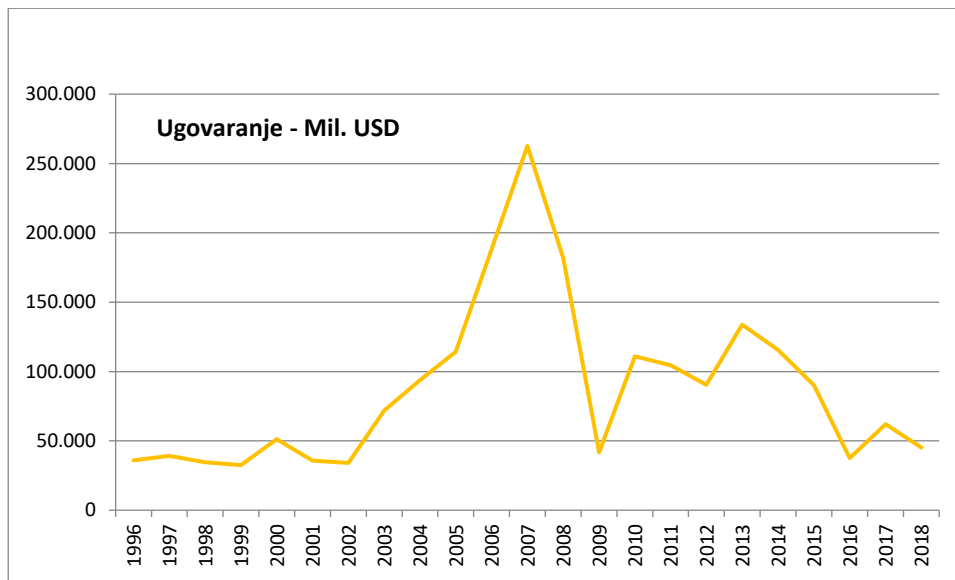
- Ongoing analysis on fleet, technology, regulation and markets on World Fleet Register
- After the latest policy announcements on 18th September, 1.5% of total seaborne trade (c.171mt based on 2017 data, USD 400bn) is now impacted by tariffs in force, up from 0.9% of seaborne trade previously.
- US - China trade represents the majority of tariffs impacting an estimated 141mt (around 75% of total bilateral US-China seaborne trade).
- Shipping segments subject to greatest impact from tariffs in force include Containers (3.8% of trade in tonnes), mid-sized Bulk Carriers (8.5% of grain, 5.7% of steel products) and LPG (4%).
- No impact on crude oil, negligible impact on iron ore, lower than expected tariffs on some Chinese imports from US (e.g. 10% on LNG).
- Potential shipping market impact complex given range of tariffs (5-25%), uncertainty over the price sensitivity of demand and uncertainty over the nature of "substituted" volumes changing trading patterns.
- Political and economic landscape dynamic, including potential for further US action and Chinese domestic and international stimulus policies.
- Potential impact on broader global economy and investor sentiment.
- Limited marine equipment imported to Chinese yards, potential impact on currency and investor sentiment.
- Further proposed, but not yet enforced tariffs, impacting principally the Containership and car carrier markets, could bring the total impacted volumes to 1.7% of total seaborne trade (196mt, USD 789bn).

Novi ugovori

	Broj brodova	Mil. cGT	Mil. tdw	Mil. USD
1996	1.204	16,7	36,2	35,9
1997	1.254	19,6	52,8	39,2
1998	1.031	16,5	37,2	34,7
1999	982	17,9	43,6	32,5
2000	1.339	26,4	68,9	51,2
2001	1.113	18,7	46,6	35,8
2002	1.243	20,6	53,8	34,2
2003	2.191	42,5	118,1	71,9
2004	2.385	45,3	106,3	94,1
2005	2.822	45,1	94,8	114,2
2006	4.316	73,9	209,3	187,9
2007	5.244	91,9	260,2	262,9

2008	3.383	55,2	181,4	181,9
2009	1.256	17,3	57,1	41,7
2010	2.739	46,6	156,1	111,0
2011	1.793	36,0	86,3	104,6
2012	1.533	26,2	54,0	90,4
2013	3.051	61,1	177,8	133,9
2014	2.240	45,3	118,8	115,0
2015	1.738	40,5	112,4	90,0
2016	607	13,0	31,8	37,1
2017	955	24,4	77,4	62,0
2018	738	21,1	57,6	45,1

Od 738 ugovorenih brodova u prvih 9 mjeseci 2018. godine (21,1 mil. cGT-a; 57,6 mil. tdw, ukupne vrijednosti 45,1 milijardi USD), najveći broj brodova ugovorila je Kina - 307, J. Koreja je vodeća po količini cGT-a – 9,5 milijuna cGT, tonama nosivosti – 27,6 mil. Tdw, kao i po vrijednosti ugovorenih brodova – 19,0 milijardi USD; za usporedbu hrvatska brodogradilišta su u 2018. godini ugovorila 3 plovne jedinice, ukupne vrijednosti oko 2 milijuna USD.

Od ukupne količine ugovorenog brodovlja u svijetu, u prvih 9 mjeseci 2018. godini (mjereno u cGT-ima), na **kontejnerske brodove** oko 23 %, na **tankere** (uključivo tankere za kemikalije, sirovu naftu, naftne proizvode) i **brodove za rasuti teret** odnosi se po 20 %, na **LNG plinske tankere** oko 16 %, na **putničke brodove** oko 8 %, na **LPG plinske tankere** oko 3 %, na **RO – RO i offshore brodove** odnosi se po 2 %. Na sve **ostale tipove brodova** odnosi se oko 6 %.

Vrijednosno, najviše je ugovoreno **kontejnerskih brodova** – 8,4 milijarde USD, te **putničkih brodova i tankera** – po 7,5 milijardi USD.

U prvih 9 mjeseci 2018., za većinu tipova brodova uočava se stabilna potražnja, iako na manjim razinama nego u istom razdoblju 2017. Također, u odnosu na početak 2018., zamjećuje se jačanje potražnje na tržištu kontejnerskih brodova, tankera, LNG plinskih tankera i brodova za rasuti teret, dok se tržište putničkih brodova stabiliziralo i više se ne uočavaju trendovi povećanja potražnje.

Najveći pad količine ugovorenog brodovlja u 2018. godini u odnosu na 2017. godinu, zabilježen je kod tankera za kemikalije i specijalne terete (- 73 %), ostalih nestandardnih tipova brodova (- 41 %), brodova za hladni teret (- 33 %), brodova za rasuti teret (- 29 %), tankera za sirovu naftu (- 24 %), offshore brodova (- 17 %), FPSO/FSU brodova (- 10 %), te putničkih brodova (- 5 %). Ostali tipovi brodova bilježe porast količine ugovaranja u rasponu od 15 – 241 %, s tim da je najveći porast kod LNG tankera (+ 241 %).

Isporuke

U periodu od 1990., svjetske isporuke trgovačkih brodova su prolazile kroz različita stanja, no generalno se može reći da su najbolje godine bile od 2010. – 2012. (i to po svim promatranim parametrima), u kojem periodu se isporučivalo prosječno godišnje oko 2.930 brodova, sa oko 158 mil. DWT i 51 milijun cGT.

Za hrvatska brodogradilišta, najbolje godine su bile u periodu od 2004. -2007. U tom periodu hrvatska brodogradilišta su isporučivala prosječno godišnje 25 brodova, sa oko 856.700 DWT i oko 424.600 cGT. Za usporedbu, u 2017. godini hrvatska brodogradilišta su isporučila ukupno 10 plovnih jedinica s oko 154.700 tdw i oko 110.000 cGT, dakle oko 20 – 25 % od najboljih godina. U prvih osam mjeseci 2018. godine ispučen je 1 brod i 2 trupa manjih brodova.

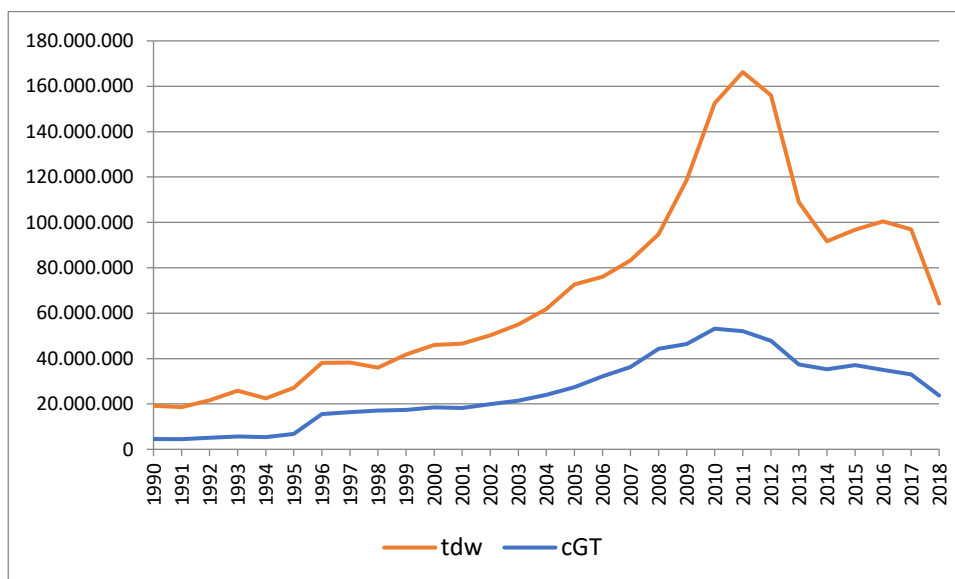
U svjetskim razmjerima, od 2010. godine, zamjetan je padajući trend u količini ispučenih brodova, dok je to u hrvatskom slučaju počelo daleko ranije – od 2007. godine. Procjene su da će se stanje na svjetskom tržištu stabilizirati i kretati u slijedećim godinama na razinama oko 1.500 ispučenih brodova godišnje, s očekivanjima da bi se trendovi mogli poboljšati do maksimalnih 2.000 ispučenih brodova godišnje.

U prvih 9 mjeseci 2018., isporučeno je ukupno 980 brodova, sa oko 64,3 milijuna tdw i oko 23,7 milijuna cGT-a. U odnosu na 2017., po broju brodova u 2018. isporučeno je 61 %, po količini tdw-a 60 %, te po količini cGT-a 66 %. Ovakvi trendovi nam govore da bi 2018. godina po količini isporučenog brodovlja mogla biti nešto lošija u odnosu na 2017. godinu, a što govori u prilog trendu smanjenja isporuka od 2015. godine.

U prvih 8 mjeseci 2018. godine, najveću količinu brodovlja isporučila su kineska brodogradilišta s oko 7,2 milijuna cGT, zatim južnokorejska brodogradilišta s oko 5,1 milijun cGT, te japanska brodogradilišta s oko 4,7 milijuna cGT. Sva ostala svjetska brodogradilišta su isporučila oko 2,7 milijuna cGT.

Isporuke

	Broj brodova	tdw	cGT
1990	214	19.195.216	4.526.802
1991	200	18.590.224	4.467.819
1992	216	21.644.853	5.037.707
1993	248	25.859.066	5.720.785
1994	271	22.479.964	5.329.195
1995	363	27.099.850	6.808.164
1996	1.042	38.119.347	15.573.238
1997	1.119	38.237.703	16.392.537
1998	1.228	36.042.653	17.124.848
1999	1.137	41.818.826	17.290.947
2000	1.048	45.993.249	18.445.369
2001	1.044	46.494.669	18.262.605
2002	1.135	50.220.039	19.918.323
2003	1.183	55.038.546	21.454.015
2004	1.335	61.780.544	23.934.492
2005	1.620	72.694.765	27.365.707
2006	1.899	75.978.500	32.242.784
2007	2.205	83.241.532	36.259.343
2008	2.679	94.780.717	44.254.714
2009	2.886	118.747.288	46.396.156
2010	3.081	152.445.835	53.164.469
2011	2.967	166.259.340	52.022.925
2012	2.745	156.016.733	47.851.798
2013	2.119	108.961.770	37.429.212
2014	1.872	91.685.929	35.297.980
2015	1.892	96.849.358	37.070.192
2016	1.675	100.507.805	35.018.425
2017	1.472	96.978.510	33.066.854
2018	980	64.257.913	23.684.860

Svjetska Knjiga narudžbi (Rujan 2018.)

R.br.	Zemlja	Nosivost (t)	%
1.	Kina	89.656.722	44,62%
2.	Južna Koreja	56.490.041	28,11%
3.	Japan	42.688.727	21,24%
4.	Filipini	4.606.684	2,29%
5.	Vijetnam	1.707.798	0,85%
6.	Tajvan	1.412.140	0,70%
7.	Rusija	1.049.128	0,52%
8.	Brazil	870.889	0,43%
9.	Hrvatska	462.629	0,23%
10.	Španjolska	387.026	0,19%
11.	SAD	338.488	0,17%
12.	Njemačka	239.678	0,12%
13.	Turska	148.770	0,07%
14.	Finska	142.800	0,07%
15.	Nizozemska	139.700	0,07%
16.	Indonezija	137.707	0,07%
17.	Rumunjska	94.750	0,05%
18.	Italija	77.600	0,04%
19.	Bangladeš	69.900	0,03%
20.	Norveška	69.885	0,03%
	Ostali	160.719	0,08%
	UKUPNO	200.951.781	100,00%
	Europa	2.918.853	1,45%

R.br.	Zemlja	Kompenzirana bruto tonaža (cGT)	%
1.	Kina	28.403.224	36,89%
2.	Južna Koreja	19.043.265	24,74%
3.	Japan	13.569.508	17,63%
4.	Italija	3.298.312	4,28%
5.	Njemačka	2.736.520	3,55%
6.	Francuska	1.617.412	2,10%
7.	Filipini	1.258.213	1,63%
8.	Finska	1.257.867	1,63%
9.	Vijetnam	895.079	1,16%
10.	Norveška	636.390	0,83%
11.	Rusija	536.958	0,70%
12.	Tajvan	476.656	0,62%
13.	Hrvatska	465.473	0,60%
14.	Brazil	371.697	0,48%
15.	Španjolska	341.985	0,44%
16.	Singapur	338.525	0,44%

17.	Nizozemska	323.448	0,42%
18.	SAD	321.827	0,42%
19.	Turska	246.782	0,32%
20.	Indonezija	205.186	0,27%
	Ostali	642.906	0,84%
	UKUPNO	76.987.233	100,00%
	Europa	11.855.004	15,40%

Europska Knjiga narudžbi (Rujan 2018.)

R.br.	Zemlja	Nosivost (t)	%
1.	Rusija	1.049.128	35,94%
2.	Hrvatska	462.629	15,85%
3.	Španjolska	387.026	13,26%
4.	Njemačka	239.678	8,21%
5.	Turska	148.770	5,10%
6.	Finska	142.800	4,89%
7.	Nizozemska	139.700	4,79%
8.	Rumunjska	94.750	3,25%
9.	Italija	77.600	2,66%
10.	Norveška	69.885	2,39%
11.	Francuska	67.456	2,31%
12.	Poljska	31.635	1,08%
13.	Bugarska	4.300	0,15%
14.	Velika Britanija	2.266	0,08%
15.	Grčka	960	0,03%
	Ostali	270	0,01%
	UKUPNO	2.918.853	100,00%

R.br.	Zemlja	Kompenzirana bruto tonaža (cGT)	%
1.	Italija	3.298.312	27,99%
2.	Njemačka	2.736.520	23,22%
3.	Francuska	1.671.412	14,18%
4.	Finska	1.278.877	10,85%
5.	Norveška	632.915	5,37%
6.	Rusija	491.021	4,17%
7.	Hrvatska	465.473	3,95%
8.	Nizozemska	324.065	2,75%
9.	Španjolska	296.794	2,52%
10.	Turska	255.456	2,17%
11.	Rumunjska	158.803	1,35%
12.	Poljska	99.538	0,84%
13.	Velika Britanija	31.235	0,27%
14.	Portugal	27.117	0,23%
15.	Bugarska	7.136	0,06%

	Ostali	9.902	0,08%
	UKUPNO	11.784.576	100,00%

S krajem rujna 2018. godine u svjetskoj Knjizi narudžbi je bilo ukupno 3.047 brodova, sa 201 milijunom tdw i 77 milijuna cGT. Vodeća svjetska brodograđevna zemlja je Kina s udjelom od 44,6 % svjetske Knjige narudžbi (mjereno u tdw), odnosno 36,9 % (mjereno u cGT), a slijede Južna Koreja sa 28,1 % (u tdw) i 24,7 % (u cGT), te Japan s 21,2 % (mjereno u tdt) i 17,6 % (mjereno u cGT).

Europska brodograđevna industrija zauzima 5. mjesto s udjelom od 1,5 % svjetske Knjige narudžbi (mjereno u tdw), dok mjereno u cGT-ima, sa 15,4 % zauzima 4. poziciju, iza Kine, Južne Koreje i Japana.

U svjetskim razmjerima, Hrvatska drži 9. poziciju s udjelom od 0,23 % (mjereno u tdw), odnosno 13. poziciju s udjelom od 0,6 % (mjereno u cGT).

U europskim razmjerima, Hrvatska drži 2. poziciju s udjelom od 15,9 % (mjereno u tdw), odnosno 7. poziciju s 4 % (mjereno u cGT).

U svjetskoj Knjizi narudžbi (mjereno u cGT), Uljanik Grupa (Uljanik Brodogradilište, 3.Maj Brodogradilište) je na 61. mjestu, a pojedinačno Uljanik Brodogradilište na 77. mjestu, 3.Maj Brodogradilište na 95. mjestu, Brodosplit na 124. mjestu, dok je Brodotrogir na 150. mjestu. Sva 4 hrvatska brodogradilišta zajedno nalaze se na 47. mjestu.

I nadalje, najveće svjetsko brodogradilište je južnokorejski Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering (DSME, Geoje), koje mjereno u cGT-ima, drži oko 7,3 % Svjetske knjige narudžbi. Najveće europsko brodogradilište je njemački Meyer Werft s oko 2,4 % svjetske Knjige narudžbi. Najveća svjetska brodograđevna grupacija je Hyundai Heavy Industries (HHI) s oko 12,3 % svjetske Knjige narudžbi, dok je vodeća europska grupacija talijanski Fincantieri s oko 6,9 % svjetske Knjige narudžbi.

U europskoj Knjizi narudžbi (mjereno u cGT), Uljanik Grupa (Uljanik Brodogradilište, 3.Maj Brodogradilište) je na 9. mjestu, a pojedinačno Uljanik Brodogradilište na 10. mjestu, 3.Maj Brodogradilište na 13. mjestu, Brodosplit na 19. mjestu, te Brodotrogir na 29. mjestu.

Brodograđevna tržišta

Brodovi za rasuti teret (bulkcarriers)

- Zarade Capesize brodova (180.000 tdw) porasle su za 52 % na godišnjoj razini, te su sada na razini od 21,963 USD/dan, što je najveća razina u 2018. godini
- Porast ovogodišnje količine prometa rasutog tereta (u t prevezenog tereta) je na razini od 2.6 %, što je vrlo slično u odnosu na predviđanja za 2019. godinu (2.5 %)
- Ovogodišnji kineski uvoz ugljena je u porastu od 8 %, dok je uvoz željezne rude stabilan, bez naznaka porasta
- Ovogodišnji predviđeni globalni porast prometa rasutih tereta je na razini od samo 1 %, zbog aktualnih napetosti na relaciji SAD-Kina
- Isporuke brodova za rasuti teret su ovoj godini u padu od 38 %, dok je prodaja brodova u rezališta u padu od 74 % na godišnjoj razini (samo 2,8 milijuna tdw brodovlja)
- Procjena rasta svjetske flote bulkcarriera je na razini od 2,7 % ove godine, odnosno 2,8 % slijedeće godine
- U narudžbi je trenutno manje od 10 % svjetske flote bulkcarriera (mjereno u tdw)

Tankeri

- Zarade VLCC brodova (320.000 tdw) su u porastu od 56 % na mjesečnoj bazi i trenutno su na razini od 11,228 USD/dan
- Predviđen je porast potražnje za flotom tankera za sirovu naftu, na razini od samo 1,9 % u 2018., odnosno na razini od 3,6 % u 2019. godini

- Uvoz sirove nafte u SAD, je u prvoj polovici 2018. godine u padu od 11 %, mjereno na godišnjoj razini
- Izvoz nafte iz Venezuele je u padu od 45 % u 2018. godini
- U 2018. godini je do sada u rezališta prodano 80 tankera za sirovu naftu (14,7 milijuna tdw)
- U 2018. godini nije predviđen porast tankerske flote, dok je u 2019. godini predviđen porast od 3,5 %
- Porast potražnje za tankerima za prijevoz naftnih produkata u 2018. godini je na razini od 2,1 %, dok je za 2019. predviđen porast potražnje od 3,4 %; u ovoj godini očekuje se porast flote za 1,8 %, dok se u 2019. očekuje porast od 2,7 %
- U narudžbi je trenutno samo 8 % svjetske flote tankera za prijevoz naftnih produkata

Kontejnerski brodovi

- U prvoj plovici 2018., vozarine za kontejnerske brodove su rasle, dok se u trećem kvartalu rast zaustavio, te su u posljednjem mjesecu pale za 3 %
- Ovogodišnji predviđeni globalni rast prometa kontejnerskog tereta je na razini od 5 %, dok se u 2019. predviđa porast od 4,9 %
- Zbog nametnutih sankcija (carine na uvoz roba) Kini, SAD će uprihoditi oko 200 milijardi USD godišnje
- Očekuje se da će ukupni kapacitet svjetske flote kontejnerskih brodova porasti za oko 5,7 % u 2018. godini. Najveći dio tog porasta odnosi se na brodove iznad 8.000 TEU, dok se za brodove manjeg kapaciteta očekuje porast od oko 1 %
- U 2018. godini u rezališta će otići tek oko 100.000 TEU kapaciteta kontejnerskih brodova, dok je za usporedbu u 2017. godini u rezališta otišlo oko 400.000 TEU kapaciteta kontejnerskih brodova
- Knjiga narudžbi kontejnerskih brodova je u ovom trenutku na razini oko 12 % aktualne flote, dok se u 2019. godini očekuje umjereni rast flote od oko 3,5 %

Offshore brodovi

- U svjetskoj Knjizi narudžbi je s 30.9.2018. bilo ukupno 247 **offshore** brodova s oko 0,7 milijuna tdw, što predstavlja 6,8 % aktualne flote offshore brodova; uočljiv je trend smanjenja potražnje

U Svjetskoj floti trgovačkih brodova je s 1.9.2018. bilo ukupno 58.977 brodova s oko 1.875,6 milijuna tdw, dok ukupna flota broji 94.745 brodova, s oko 1.959,6 milijuna tdw; ukupna vrijednost svjetske flote brodova je oko 959,4 milijardi USD.

Cijene novih brodova

- Na tržištu **brodova za rasuti teret**, prosječne cijene novih brodova su u odnosu na lipanj 2018. u blažem porastu i to u rasponu od 1,9 do 3,6 %;

Capesize 180.000 tdw – 49,3 m. USD

Panamax 81.000 tdw – 28 m. USD

Handymax 62.000 tdw – 26 m. USD

Handysize 38.000 tdw – 24 m. USD

- Na **tankerskom** tržištu, prosječne cijene novih brodova su u blažem porastu (tromjesečni trend) i to za sve veličine brodova

VLCC 320.000 tdw – 91 m. USD

Suezmax 157.000 tdw – 60 m. USD

Aframax 115.000 tdw – 48 m. USD

MR tanker 51.000 tdw – 36 m.USD

- Na tržištu LNG tankera i LPG tankera, prosječne cijene novih brodova su u odnosu na lipanj 2018. u manjem porastu;

LNG 174.000 m³ – 182 m. USD

LPG 82.000 m³ – 71 m. USD

- Na tržištu specijaliziranih brodova za prijevoz automobila („Pure Car Carriers“) kapaciteta 6.500 vozila, prosječne cijene novih brodova su u odnosu na lipanj 2018. u manjem porastu;

6.500 CEU – 62,5 m. USD

- Na tržištu kontejnerskih brodova, prosječne cijene novih brodova su u odnosu na lipanj 2018., u nešto većem porastu i to za kapacitet broda od 13.000 TEU + 2 %, a za brodove manjeg kapaciteta (2.750 TEU) za +6,8 %;

13.000 TEU – 114 m. USD

2.750 TEU – 34,8 m. USD

⇒ Clarksonov Index prosječnih cijena novogradnji je na razini od 130, a u odnosu na stanje u lipnju 2018., je u manjem porastu + 1,2 %

- Prosječne cijene brodova za prodaju u rezališta su krajem rujna 2018. za tankere bile na razini od 440 USD/t (porast od 6 % u odnosu na 2017.), a za brodove za suhi teret isto na razini od 440 USD/t (porast od 2 % u odnosu na 2017.)

- Cijene polovnih tankera su krajem rujna 2018. u odnosu na kraj rujna 2017. bile u porastu od +11 %, za brodove za rasuti teret u porastu od +8 % i za kontejnerske brodove u odnosu na lipanj 2018. u porastu za +1 %; ovakvi trendovi ukazuju na stabilnu potražnju za polovnim brodovima za sve glavne tipove (koji, mjereno u tdw, čine oko 89 % svjetske trgovačke flote)

Vozarine

- Vozarine za brodove za rasuti teret (jednogodišnji najam) su krajem rujna 2018. bile u prosječnom porastu od oko 31,5 % u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 20.375 USD/dan za Capesize (porast od 34,5 %), 13.500 USD/dan za Panamax (porast od 26,6 %), 13.250 USD/dan za Supramax (porast od 34,9 %) i 10.500 USD/dan za Handysize (porast od 29,8 %)

- Vozarine za tankere za sirovu naftu (jednogodišnji najam) su krajem rujna 2018. bile u padu od oko 13 % u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 23.500 USD/dan za VLCC (310.000 tdw)

- Vozarine za tankere za naftne proizvode (jednogodišnji najam) su krajem rujna 2018. bile u blažem padu u odnosu na prosječne vozarine iz 2017., pa su tako za Panamax tankere (74.000 tdw) bile na razini od 12.625 USD/dan (pad od 3,5 %), MR Handymax tankere (48.000 tdw) 12.375 USD/dan (pad od 6,4 %), te za Handysize tankere (37.000 tdw) 11.250 USD/dan (pad od 1,6 %)

- Vozarine za tankere za kemikalije (jednogodišnji najam) (veličine 20.000 tdw, tankovi od nehrđajućeg čelika) su krajem rujna 2018. stabilne i u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 12.750 USD/dan (pad od 3 %)

- Vozarine za LPG tankere – jednogodišnji najam (veličine 84.000 m³) su krajem rujna 2018. bile u osjetnijem porastu u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 23.836 USD/dan (porast od 30,8 %)

- Vozarine na „spot“ tržištu za LNG tankere (veličine 160.000 m³) su krajem rujna 2018. bile u velikom porastu u odnosu na prosječne vozarine iz 2017. i kretale su se na razini od 98.000 USD/dan (rast od oko 113 %), a za brod veličine 145.000 m³, na razini od 62.000 USD/dan (rast od oko 117 %); u odnosu na kolovoz, porast od oko 30 %

- Vozarine za kontejnerske brodove (veličine 1.000 – 4.400 TEU) su krajem rujna 2018. bile u porastu u odnosu na prosječne vozarine u 2017. i kretale su se ovisno o veličini broda od 7.250 – 11.400 USD/dan; vozarina za kontejnerski brod kapaciteta 2.000 TEU (brod bez dizalica) je bila na razini od 9.850 USD/dan (porast od 37,7 % u odnosu na 2017.)

• **Vozarine za offshore brodove** (područje rada Sjeverno more) su krajem rujna 2018. bile u blažem porastu u odnosu na prosječne vozarine u 2017., pa su tako za velike **AHTS** brodove (Anchor handling tug supply vessel) bile na razini od oko 17.000 GBP/dan (2014. prosjek 35.000 GBP/dan, 2015. – 18.000 GBP/dan, 2016. – 16.000 GBP/dan, 2017. – 16.000 GBP/dan), a za velike **PSV** (Platform supply vessel) na razini od 9.000 GBP/dan (2014. prosjek 17.250 GBP/dan, 2015. – 7.600 GBP/dan, 2016. – 5.900 GBP/dan, 2017. – 6.500 GBP/dan); trend pada razine vozarina od 2014. do sredine 2017. je zaustavljen i sada se uočava stabilno tržište, s trendom nešto većeg porasta vozarina na **PSV** tržištu.

Siniša Ostojić, dipl. inž. brodogradnje
Direktor
Hrvatska brodogradnja Jadranbrod d.d.

Izvori: Clarkson (Shipping Intelligence Weekly), World Shipyard Monitor (Clarkson), Clarksons SIN, SEA Europe Shipbuilding market monitoring, IHS Fairplay, vlastita istraživanja